

UČINEK SNEŽNE KEPE

Ko smo pri Komisiji za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) letos začeli izvajati izobraževanja na temo podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju, je bilo to povsod, ne glede na to, ali je šlo za institucijo javnega sektorja, stanovsko združbo ali gospodarsko družbo, sprejeto kot neka popolnoma nova tema. Povečini je bila začetna reakcija po izvedeni predstavitvi, z res redkimi izjemami, pri vseh enaka: 'to se pa na nas ne nanaša, mi nimamo nič s tem'. In vendar to ne bi moglo biti dlje od resnice, saj smo izobraževanje začeli pri tistih organizacijah, ki zaradi delovnega področja, ki ga pokrivajo, sodijo med relevantne akterje preprečevanja podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju. Ko pa smo jim koncept boja proti omenjenemu podkupovanju prevedli v kontekst njihove organizacije in njihovih delovnih procesov, tveganj in ranljivosti, jih je večina (a presenetljivo, ne vsi) prišla do ugotovitve, da imamo prav in da so dejansko tudi oni lahko pomembna točka v zagotavljanju učinkovite zaznave tega pojava.

Ta nevednost, nepoznavanje pojava in nezmožnost prevajanja koncepta boja proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju na lastno organizacijo, se posledično seveda odraža tudi na nacionalni ravni. Slovenija od trenutka, ko je leta 2001 pristopila k Konvenciji OECD o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (v nadaljevanju: konvencija), pa do danes, še ni imela nobene obsodbe v primeru s tako vsebino.

Podkupovanje tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju se res lahko marsikomu sliši kot 'nebodigatreba', zanemarljiva tema, sploh glede na vse aktualne nacionalne korupcijske 'afere'. Dejansko pa si, če moralno-etične zapovedi pustimo to pot za spremembo čisto ob strani, zaradi današnje stopnje globalizacije z vedno bolj intenzivnimi gospodarskimi tokovi takega gledanja na to tematiko enostavno ne moremo več privoščiti, če želimo zaščititi gospodarske interese Slovenije.

Raziskave so pokazale, da podkupovanje tujih javnih uslužbencev kot ena od oblik korupcije resno krni svetovno gospodarstvo in ukinja delovanje trga po načelu konkurenčnosti, saj vzpostavlja 'novi' red, v katerem posel ne dobi tisti, katerega ponudba najbolje ustreza potrebam naročnika in je obenem cenovno najugodnejša, temveč tisti, ki je ponudil največjo podkupnino. Slovenci, kot majhen narod z relativno majhnim proračunom tako na državni kot na zasebni ravni, v taki igri ne moremo dobiti kaj več kot drobtinice z mize.

Tu smo enkrat za spremembo torej dejansko v poziciji, ko bi se z moralno držo in doslednim, učinkovitim bojem proti vsem oblikam takega ravnanja posledično hkrati borili tudi za lasten boljši gospodarski položaj v manj 'povampirjenem' gospodarskem okolju, kjer še vedno zmaga najboljši in ne najbogatejši.

Korupcija, skupaj s podkupovanjem tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju, svet počasi spreminja v goljufo, nepredvidljivo, družbeno, gospodarsko in politično greznico. Med-

narodna skupnost in posamezne države so razvile že mnoge, pogosto učinkovite sisteme boja proti tem pojavom, a brez dejanskega dokončnega uspeha popolne odstranitve teh pojavov iz našega življenja. Zakaj? Ker se vsaka korupcija, na še tako sistemski ravni in globalnem nivoju, začne vedno pri posamezniku in nato skozi čas dobiva širše razsežnosti po principu kotaljenja snežne kepe. In prav zato je v končni fazi le posameznik oziroma smo vsi posamezniki skupaj tisti, ki lahko korupcijo dokončno izkoreninimo z odločitvijo za etično namesto koruptivno ravnanje in z odločitvijo za prijavo vseh oblik korupcije, tudi podkupovanja tujih javnih uslužbencev, namesto za tako dobro poznan in uveljavljen princip 'ne želim se izpostavljati, raje sklonim glavo in počakam da gre mimo'.

V današnji glavni temi Vestnika vam tako ponujamo vse potrebne informacije, da boste znali zaznati sum podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju. Od vas/nas pa je odvisno, ali bo Slovenija na tem področju v bodoče zavzela aktivno vlogo, ali pa bomo oblikovanje naše sedanjosti in prihodnosti, vključno z vplivom na naš gospodarski položaj v svetu, popolnoma prepustili drugim.

Barbara Fürst
vodja projektov za preventivo
Komisija za preprečevanje korupcije

PRIJAVI SE NA NOVICE

na našem e-naslovu:

<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>

IZ VSEBINE

Podkupovanje tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju	stran 2
Kaj storiti, če naletimo na primer podkupovanja tujih javnih uslužbencev?	stran 4
Vmesno poročilo OECD o Sloveniji	stran 5
Supervizorja zamenjal Erar	stran 6

Sedež OECD v Parizu (Nick-D, CC-BY-SA)

Korupcija na globalni ravni

Podkupovanje tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju

Kot rečeno v uvodniku, se za spremembo v tokratnem KPK Vestniku lotevamo teme, ki presega nacionalne okvire Slovenije, pa vendar je s Slovenijo neizbežno povezana. Govorimo o podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju. Kompleksna tema, na kar nakazuje že struktura njenega imena.

Podkupovanje tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju je nedvomno odličen primer slabe strani globalizacije. Korupcija in podkupovanje, kot ena od njenih oblik, se je z globalizacijo kot škodljiv virus prenesla z nacionalnih ravni posameznih držav tudi na svetovno/globalno. Vsaj ponekod pa je proces najbrž potekal tudi obratno in je korupcija zaradi slabih zgledov v poslovanju v drugih državah počasi pronicala tudi v kakšen nacionalen sistem, kjer je prej ni bilo.

Ta proces globalizacije korupcije je potekal bolj ali manj neovirano presenetljivo dolgo, glede na posledice, ki jih povzročata in ceno, ki jo za to plačujemo. Skozi čas je ob opazovanju negativnih pojavov v gospodarstvu postalo jasno, da korupcija in podkupovanje zavirata gospodarski razvoj in mednarodno konkurenčnost ter povzročata, milo rečeno, neoptimalno izrabo virov (namesto porabe sredstev tam, kjer bi bilo to res potrebno z vidika javnega interesa, raje tam, kjer to ustreza parcialnim interesom posameznikov). Sliši se zanemarljivo, a ima velike finančne posledice, predvsem pa, kot ugotavljajo mednarodna Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju: OECD), Svetovna Banka in Svetovni gospodarski forum, tudi posledice na razvoj v državah in družbah.

Okvirček: Svetovna banka ocenjuje, da je vsako leto na globalni izplačanih okoli 1 milijardo USD podkupnin.¹

Ker pa je za boj proti globalni korupciji in podkupovanju v mednarodnem poslovanju potrebna pripravljenost držav na intenzivno in poglobljeno sodelovanje z drugimi državami, je proces kalitve in oblikovanja tega skupnega boja potekal dolgo. Logično platformo za vzpostavitev in usmerjanje takega meddržavnega sodelovanja so predstavljale mednarodne organizacije in druge oblike institucionaliziranih skupnosti držav (OECD, UNODC, Svet Evrope itd.).

Proces regulacije boja proti korupciji in podkupovanju v mednarodnem poslovanju se je začel v poznih 70ih letih prejšnjega stoletja. Na področje podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju se je osredotočil OECD, ki je po dveh resolucijah (leta 1994 in 1997) oblikoval Konvencijo o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (v nadaljevanju: konvencija), ki so jo leta 1997 podpisale vse takratne članice OECD in 5 nečlanic.

Najdaljšo tradicijo boja proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev imajo Združene države Amerike, ki so leta 1977 sprejele zakon o podkupovanju v tujini (Foreign Corrupt Practices Act, FCPA). Slovenija je svojo zakonodajo konvenciji prilagodila že pred pristopom h konvenciji, januarja leta 1999.

Zakaj podkupovanje le v mednarodnem poslovanju?

Večina držav je imela in ima podkupovanje lastnih javnih uslužbencev sankcionirano z nacionalno zakonodajo, ki pa pred sprejetjem konvencije ponekod ni vključevala primerov podkupovanja s strani fizičnih in pravnih oseb tistih držav v >

¹ Članek Daniela Kaufmanna, Direktorja Globalnih programov pri Inštitutu Svetovne banke (Director of Global

Σ tujini. Ponekod so nacionalne zakonodaje še v sredini 90ih let celo omogočale, da so take osebe podkupnino prijavile v okviru poslovnih stroškov kot davčno olajšavo – v nekaterih državah sicer le pod pogojem, da so podkupnine predstavljale običajno/ustaljeno poslovno prakso v državi, kjer je bilo podkupovanje izvedeno. To je vsekakor delovalo kot dobra spodbuda takemu ravnanju, obenem pa je tudi pokazatelj kratkovidnosti takega načina udeležbe v globalnem gospodarstvu. Pri tem posel namreč vedno dobi tisti, ki je dal največjo podkupnino, ne pa tisti, katerega ponudba najbolje ustreza potrebam naročnika. Od takega načina poslovanja s podkupninami imata sicer lepo korist ponudnik in javni uslužbenec, ki je podkupnino prejel, prikrajšani pa so državljani države naročnice, saj dobijo za svoj denar neidealno rešitev, ter drugi ponudniki, sploh tisti, katerih ponudba bi bolje zadostila potrebam 'naročnika' kot izbrana ponudba. Prava, resnična konkurenca na podlagi meril ustreznosti in cene ponudbe tu torej odpade. Kratkovidnost takega ravnanja za podkupovalca pa postane jasna, ko se slednji naslednjič sam znajde v poziciji tistega, ki ni izbran zato, ker ni zmožgal plačati dovolj velikega zneska podkupnine.

Zakaj je pomemben poudarek konvencije prav na javnih uslužbencih?

Javni uslužbenci predstavljajo eno od vhodnih točk, stik uporabnikov z državo. Kot taki imajo vlogo branika javnega interesa (kar ne izključuje in ne sme izključevati njihove vloge pri vzpostavljanju državljanu prijazne države). Odvisno od njihove pozicije v državnem aparatu in odvisno od učinkovitosti protikorupcijskih varovalk v postopkih države, javni uslužbenci neredko držijo vajeti odločitve o dodelitvi pravic (npr. dovoljenja, koncesije ipd.) ali porabi javnih sredstev. Zato, da maksimalno/čim bolj zaščitijo javni interes pri njihovem delu, država od javnih uslužbencev zahteva, da se ravna po posebnih etičnih načelih², ki omejujejo prevlado zasebnih pritiskov in interesov nad javnim dobrim. Obenem lahko država odstopanja od teh načel relativno enostavno in relativno učinkovito sankcionira.

Kot bo razvidno v nadaljevanju, konvencija temeljne pojme, na katerih sloni (javni uslužbenec, tuja država ipd.), opredeljuje maksimalno široko. Razloga za to sta dva, prvi, vsebinski, je seveda ta, da želi na ta način zajeti vse pojave podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju, drugi pa izhaja iz želje splošiti načela konvencije na tako splošno raven, da bo zajela specifične čim več nacionalnih sistemov pregona podkupovanja. OECD pravi, da se konvencija izvršuje po principu, da ni pomembno, kako so nacionalni sistemi zasnovani, dokler vodijo do enakih rezultatov – učinkovitega pregona in sankcioniranja ravnanj, ki jih opredeljuje konvencija.

Kaj torej določa konvencija?

Konvencijo v celoti lahko najdete na [tej povezavi](#). V nadaljevanju pa se bomo posvetili razčlenitvi njenih elementov.

Konvencija opredeli **podkupovanje** tujega javnega uslužbenca kot:

- ponujanje, obljubljanje ali dajanje nedovoljene koristi (denarne ali nedearne);
- bodisi zanj ali za koga drugega;
- z namenom pridobiti ali ohraniti posel ali druge nedovoljene prednosti v mednarodnem poslovanju;

Podkupnina (korist) je torej lahko ne samo v obliki 'kuverte', ampak je tudi nedenarna in nematerialna korist.

Ena od evropskih bank je osumljena, da je podkupovala v državi X, da bi pridobila pogodbo z državnim podjetjem. Banka je zaposlila otroke državnih funkcionarjev, da bi ustvarila povezave in pridobila posel.

Podkupovanje je natančneje opredeljeno z naslednjimi dejanji, za katera konvencija obenem zahteva, da so obravnavana kot kazniva:

- napeljevanje k podkupovanju;
- pomoč pri podkupovanju;
- prikrievanje podkupovanja;
- odobritev takega dejanja;
- tudi le poskus podkupovanja - poskus in dogovor za podkupovanje tujega javnega uslužbenca sta enako kazniva kot poskus in dogovor za podkupovanje javnega uslužbenca v Sloveniji;

Prikrievanje podkupovanja in opustitev dolžnega ravnanja: Družba, ki se ukvarja z mednarodno dostavo pošilk naj bi plačala podkupnino javnim uslužbencem druge države, da bi pošiljko spustili naprej brez inšpekcijskega pregleda. Vodstvo družbe je za to izvedelo, ko jo je na to opozorilo anonimno e-sporočilo.

Pri tem konvencija določa, da mora iti pri podkupovanju za naklepno dejanje, ki se lahko izvede **neposredno ali po posrednikih**. V primeru posrednikov (ki so bili vedoma vpeti v podkupovanje) je zahtevan pregon in sankcioniranje tudi slednjih. Pogoj za pridobitev koristi je pri tem bodisi storitev neke kršitve ali pa opustitev neke dolžnosti.

Podkupovanje s posrednikom: Farmaceutvska družba države X naj bi tujim bolnišnicam in zdravnikom prek potovalnih agencij plačala podkupnine za to, da bi povečala prodajo svojih zdravil. V šestih letih naj bi plačali skoraj 450 milijonov EUR več kot 700 potovalnim agencijam in svetovalnim družbam, ki so sredstva kanalizirale zdravnikom in uradnikom z organizacijo navideznih konferenc. Sredstva so kanalizirali tudi skozi družbo, ki je izvajala klinično testiranje zdravil.

Odobritev podkupovanja: Proizvajalec računalnikov države X (matično podjetje) je odobril oziroma naročil podkupnino v višini skoraj 10 milijonov EUR, da bi pridobil pogodbo v vrednosti dobrih 30 milijonov EUR s tožilstvom države Y. Podkupnino naj bi plačala podružnica proizvajalca v Evropi. Plačila so bila izvedena prek posrednikov, uporabljali so ponarejene račune slamnatih podjetij v različnih jurisdikcijah (Velika Britanija, Avstrija, Švica, Britanski Deviški otoki, Belize, Nova Zelandija, Latvija, Litva, ZDA (Delaware in Wyoming)).

Tujega javnega uslužbenca konvencija opredeli kot:

- vsaka oseba, ki ima:
 - ◆ zakonodajno, upravno ali sodno funkcijo v tuji državi;
 - ◆ je imenovana ali izvoljena;
- vsak, ki opravlja javno funkcijo za tujo državo, vključno s funkcijo v javni agenciji ali javnem podjetju;
- in vsak uslužbenec ali predstavnik mednarodne javne organizacije.

V komentarju h konvenciji je podana dodatna razlaga, da se med javne uslužbence v smislu konvencije uvrščajo tudi predstavniki podjetij, v katerih ima država prevladujoč vpliv, razen če Σ

²Primer takih etičnih standardov pri nas: Kodeks ravnanja javnih uslužbencev

tisto podjetje deluje kot običajno zasebno podjetje, ki ni prejelo/ ne prejema nobene državne podpore.

Proizvajalec terenskih vozil naj bi tujim uradnikom agencije, ki izvajajo testiranje vozil, plačal da so odobrili njihovo vozilo kljub temu, da ni izpolnjevalo pogojev.

Tujo državo pa v smislu konvencije predstavljajo vse ravni in vsi deli javne uprave, od državne do lokalne ravni.

Podružnica tujega rudarskega podjetja v državi X je vojski in policiji te države plačevala, da bi ji zagotavljali varnost in da bi pri tem interese družbe postavili pred njihovo zakonsko nalogo, da varujejo prebivalstvo tiste države.

Glede 'usluge' – storitve ali opustitve dejanja pri opravljanju javnih dolžnosti, ki jo javni uslužbenec izvede v zameno za podkupnino, konvencija pravi, da se pojem storitev/opustitev nanaša na vsako uporabo položaja javnega uslužbenca v okviru njegovih uradnih pristojnosti ali izven njih.

Vsaka država mora kaznovati podkupovanje tujih javnih uslužbencev z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami, vključno z zaporno kaznijo, ki morajo biti enake kaznim, predpisanim za dejanja javnih uslužbencev tiste države. Obenem konvencija nalaga državam tudi zaplenbo podkupnine oziroma pridobljene premoženjske koristi.

Kaj storiti, če naletimo na primer podkupovanja tujih javnih uslužbencev?

Če ste javni uslužbenec, ste podkupovanje tujih javnih uslužbencev dolžni prijaviti. Pri tem je treba na to dejanje gledati skozi prizmo širokih definicij v smislu konvencije.

V Sloveniji lahko podate informacijo o podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju bodisi Policiji, Vrhovnemu državnemu tožilstvu ali Komisiji za preprečevanje korupcije.

Pomembna zahteva državam za sprejemanje prijav o podkupovanju tujih javnih uslužbencev je vzpostavitev učinkovitega sistema zaščite prijaviteljev, ki mora omogočati učinkovito prikritje identitete prijavitelja in obenem prijavitelju nuditi zaščito pred povračilnimi ukrepi.

Pri nas je taka zaščita predvidena v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK), ki pravi, da so varovani prijavitelji, ki sum prijavijo v dobri veri, ne glede na to, ali se slednji nato izkaže za utemeljenega ali ne. Zakon tako določa, da je identiteta prijavitelja prikrita (razen če jo sam javno razkrije) in javnost do te informacije nima dostopa, do te mere, da je prepovedano tudi samo ugotavljanje ali razkrivanje prijaviteljeve identitete. Obenem zakon prepoveduje izvedbo povračilnih ukrepe zaradi prijave. V primeru, da do slednjih vendarle pride, omogoča določeno obliko zaščite pred njimi, za katero je pristojna Komisija za preprečevanje korupcije. Obenem zakon dokazno breme v primeru povračilnih ukrepov postavlja na delodajalca.

Kaj je vloga komisije?

ZIntPK komisiji nalaga koordiniranje delovanja države na področju izpolnjevanja konvencije. Med drugim tako spremlja zadeve s področja mednarodne korupcije, po drugi strani pa opozarja pristojne organe na obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih aktov s področja preprečevanja korupcije, in jim daje predloge glede načina uresničevanja teh obveznosti.

V času, odkar je Slovenija članica konvencije, je Delovna skupina za boj proti podkupovanju, ki je kontrolni mehanizem delovanja konvencije, trikrat ocenjevala izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz konvencije v Sloveniji. Prva faza ocenjevanja se je zaključila v letu 2005. Delovna skupina je ocenjevala zakonsko implementacijo konvencijskih kaznivih dejanj. Ocena je bila, da je implementa-

cija konvencije v slovenski zakonodaji primerna, nekaj odprtih vprašanj (predvsem zaradi pomanjkanja sodne prakse) pa je bilo prenesenih na drugo fazo.

Druga faza ocenjevanja je bila končana v letu 2007. Ocenjevalci so ugotovili, da je vnema za boj proti korupciji in osveščenost med javnimi uslužbenci, s katerimi so opravili razgovore, zbledela. Prav tako se je komisija v tistem času soočala z resnimi političnimi ovirami, ki so ogrožale njen obstoj. Delovna skupina je Sloveniji svetovala, naj več napora vложи v osveščanje o pojavnih oblikah in negativnih posledicah korupcije.

V letu 2013 je sledila 3. faza ocenjevanja, ki poteka še danes.

Ocenjevalci so v ugotovitvah iz junija 2014 med drugim navedli, da ima Slovenija premajhno število zaznanih in obravnavanih sumov podkupovanja tujih javnih uslužbencev, glede na tesne ekonomske vezi Slovenije z državami, ki imajo visoko tveganje za korupcijo. Sloveniji so priporočili zaostritev sankcij za tuje podkupovanje. Velik poudarek so ocenjevalci namenili tudi aktivnostim za dvig osveščenosti glede konvencije pri javnih uslužbencih ter predstavnikih malih, srednjih in velikih podjetij.

Poročilo je izpostavilo tudi dobre prakse v Sloveniji, in sicer ustanovitve Nacionalnega preiskovalnega urada in Specializiranega državnega tožilstva, režim izmenjave davčnih podatkov med državnimi organi ter zaščita prijaviteljev.

Julija letos je delovna skupina izdala poročilo o spremljanju stanja v Sloveniji na področju boja proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev. V tem poročilu je delovna skupina ocenila napredek glede na poročilo iz leta 2014. Ugotovila je, da smo izmed 29ih priporočil uspešno izpolnili 4, zgolj delno 16, 9 priporočil pa je do sedaj ostalo neizpoljenih.

Priporočila smo izpolnili na področju sankcij in zasega premoženja nezakonitega izvora, več pa bo treba narediti na področju dokončnega odvzema tega premoženja. Prav tako nas čaka še nekaj dela na področju osveščanja v sodstvu, sploh glede pomena sankcij za tuje podkupovanje, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

Kot največji oz. temeljni problem pa delovna skupina še vedno vidi izredno nizko število primerov tujega podkupovanja, ki jih obravnavajo slovenski organi. Slovenija je sicer v letu 2016 izvedla kar nekaj dodatnih izobraževanj za preiskovalce in tožilce na področju boja proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev, še vedno pa bo treba vložiti dodatne napore pri zaznavanju tovrstnih kaznivih dejanj. Eden od pomembnejših ukrepov na področju boja proti korupciji je tudi reforma Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije po katerem deluje komisija. Zaključek te reforme delovna skupina vidi kot ključen, sploh v luči izzivov, s katerimi se komisija srečuje pri svojem delu. Prav tako poudarjajo pomembnost neodvisnosti delovanja komisije, sodstva in policije.

Velik napredek smo pokazali na področju dviga osveščenosti pri uslužbencih različnih državnih organov. Tuje podkupovanje je vključeno v vladno strategijo boja proti korupciji, prav tako pa so bila zagotovljena usposabljanja za uslužbence Finančne uprave. V načrtu so že nova izobraževanja, s katerimi bomo povečali osveščenost tudi v zasebnem sektorju, vključno s predstavniki malih in srednjih podjetij. Podobna izobraževanja bo treba zagotoviti tudi za revizorje in računovodje ter dodatna izobraževanja za zaposlene na SID banki glede zaznave in upravljanja s tveganji tujega podkupovanja.

Podkupovanje tujih javnih uslužbencev je oblika korupcije, ki jo v Sloveniji očitno še ne poznamo in zato tudi ne zaznamo v dovolj veliki meri. S tem pa vsem, predvsem pa tudi sami sebi, delamo medvedjo uslugo tako integriteti in morali naše družbe kot našemu gospodarstvu. Komisija bo v prihodnje še dodatno okrepila svoje aktivnosti na področju ozaveščanja različnih javnih organizacij in zasebnih podjetij, z namenom izboljšati to situacijo. Če se obrnemo na vas, boste sodelovali?

Ker je minilo od zadnjega Vestnika že veliko časa, vam v spodnjih novičkah iz tega obdobja predstavljamo le nekaj takih utrinkov iz dela komisije in področja boja proti korupciji v Sloveniji, ki so bodisi še vedno aktualni ali pa so se zgodili pred kratkim.

Vmesno poročilo GRECA o Sloveniji

V okviru Skupnosti držav proti korupciji, ki deluje v okviru Sveta Evrope (v nadaljevanju: GRECO), poteka četrti krog ocenjevanja Slovenije, ki je osredotočen na preprečevanje korupcije pri poslancih, sodnikih in tožilcih.

GRECO je že oktobra 2015 sprejel vmesno poročilo o Sloveniji, vlada pa se je z njim seznanila v začetku leta 2016. Slovenija je v od 19-ih priporočil, ki jih je prejela od GRECA na to temo, v tisti fazi zadovoljivo izpolnila le štiri, delno pa pet priporočil, medtem ko je 10 priporočil ostalo neizpolnenih. Pri tem je bila Slovenija zlasti neuspešna pri izpolnjevanju priporočil v zvezi s poslanci in državnimi svetniki.

Od prejema vmesnega poročila komisija zaznava prizadevanja državnih organov za izboljšanje situacije preprečevanja korupcije na omenjenih treh področjih, zato se nadeja boljše ocene GRECA pri naslednjem poročilu.

Vmesno poročilo OECD o Sloveniji

V teku je tudi 3. faza ocenjevanja Slovenije pri Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).

Slednja je poleti sprejela vmesno poročilo za Slovenijo glede izvajanja določb Konvencije OECD o podkupovanju tujih javnih uslužbencev. Tudi to poročilo je označilo ukrepe Slovenije na tem področju relativno negativno. Kot ključni pokazatelj nezadostnosti obstoječih ukrepov s tega področja v Sloveniji je OECD navedel dejstvo, da Slovenija še vedno nima nobene obsodbe za primer

podkupovanja tujih javnih uslužbencev, prav tako pa je bilo tudi sumov takega ravnanja zaznanih res minimalno število. Tako je OECD ocenil, da smo od 29ih priporočil, ki jih je Slovenija prejela od OECD v preteklem postopku ocenjevanja, uspešno izpolnili le 4, zgolj delno 16, 9 priporočil pa je do sedaj ostalo neizpolnenih.

Poročanje o izvajanju aktivnosti iz prečiščenega akcijskega načrta uresničevanja Resolucije o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji

Komisija je pripravila prečiščen Akcijski načrt uresničevanja resolucije o preprečevanju korupcije (akcijski načrt).

Akcijski načrt je leta 2005 nastal na podlagi Resolucije o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji (resolucija), ki ga je junija 2004 sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Nazadnje je bil spremenjen oziroma dopolnjen avgusta 2009, zato ga je bilo potrebno ustrezno prilagoditi trenutnemu stanju. Komisija je v prvi fazi pregledala obstoječi akcijski načrt ter iz njega črtala vse tiste ukrepe in aktivnosti, za katere iz zakonodajne in institucionalne ureditve izhaja, da so že ustrezno realizirani. Nosilci posameznih ukrepov v prečiščenem akcijskem načrtu so morali o aktivnostih za uresničitev teh ukrepov poročati najkasneje do 30. aprila 2016. Komisija je pozvala nosilce ukrepov, da v skladu s 54. členom ZIntPK v poročila vključijo tudi predloge za spremembe ali dopolnitve resolucije; le ti so namreč bistveni oz. temeljni za spremembo oziroma aktualizacijo resolucije in s tem posledično tudi akcijskega načrta.

Posodobljen obrazec za poročanje o izvedenih ukrepih iz načrta integritete

Center KPK za integriteto in preventivo je za letošnje poročanje zavezancev za načrt integritete o izvedenih ukrepih za preteklo leto pripravil posodobljen obrazec, ki ni vezan na posamezno kalendarско leto in ki omogoča tudi povratno informacijo komisije.

Zavezanci za načrt integritete po 47. členu Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije so dolžni komisiji enkrat na leto poročati o svojih aktivnostih uresničevanja načrta integritete in izvajanja ukrepov za obvladovanje korupcijskih in integritetnih tveganj. To storijo najpozneje do 5. junija v tekočem letu. Od letos naprej naj bi to poročanje

potekalo na omenjenem novem obrazcu. Slednji vsebuje med drugim tudi novo rubriko, namenjeno predlogom, pobudam in komentarjem. Na podlagi le-teh si komisija lažje ustvari realno sliko o učinkovitosti in primernosti orodij za obvladovanje korupcijskih in integritetnih tveganj v javnem sektorju.

Povezava do novega obrazca za letno poročilo skrbnika/-ce najdete [tukaj](#).

Odziv komisije na podaljšanja postopka sprejemanja novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije

Komisija za preprečevanje korupcije si že dalj časa aktivno prizadeva za spremembe ZIntPK, krovnega zakona za delo komisije, saj se je obstoječi zakon na nekaterih področjih pokazal kot zaviralen za učinkovito delo komisije.

Potrebo po spremembah protikorupcijske zakonodaje v Sloveniji zaznavajo tudi mednarodne institucije, ki se pri tem osredotočajo predvsem na nerazumljivo dolgotrajnost postopkov sprejemanja nove zakonodaje. Zato je komisija razočarana nad podaljšanjem postopkov novelacije Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) ter s tem na uspešnost dela komisije in njen ugled.

Komisija osveščala v sodelovanju s Šolo za ravnatelje

Komisija za preprečevanje korupcije je v sodelovanju s Šolo za ravnatelje ob koncu šolskega leta sklenila cikel predavanj o etiki in integriteti za šolske kolektive.

Predavanja, ki so se izvajala v okviru delavnic Profesionalna etika v šolah in vrtcih, so potekala bodisi v živo bodisi prek videokonference. Od oktobra 2015 do aprila 2016 so predavatelji Centra za integriteto in preventivo pri obvladovanju korupcijskih in etičnih tveganj ter tveganj za druga neintegritetna ravnanja pomagali 17 osnovnim in srednjim šolam oziroma dijaškim domovom; skupno smo naslovili skoraj tisoč pedagoških delavcev po vsej Sloveniji.

Supervizorja zamenjal Erar

Komisija je zagnala novo aplikacijo Erar, naslednico Supervizorja, ki dodatno omogoča vpogled v poslovanje z e-računi in podatke, vezane na omejitve poslovanja in prejeta darila, ter omogoča prikaz tujih bančnih računov poslovnih subjektov. Aplikacija Erar bo uporabnikom poleg vseh podatkov, ki jih je vsebovala aplikacija Supervizor, nudila tudi informacije iz novih podatkovnih virov in s tem povečala razsežnosti nadzora nad porabo javnih sredstev.

Prva večja vsebinska sprememba v primerjavi z aplikacijo Supervizor tako predstavljajo e-računi. Uporabniki Erarja lahko vidijo račune, ki so jih gospodarski subjekti izdali državnim organom. Podatki o e-računih se povezujejo tudi s transakcijami, kjer je to mogoče.

Ker je komisija želela aplikacijo Erar čim bolj povezati z vsebino svojega dela, so v njej vključeni tudi podatki o omejitvah poslovanja in prejetih darilih. Podatki o omejitvah poslovanja se samodejno povezujejo s podatki o transakcijah, kar omogoča prikaz števila potencialno nedovoljenih transakcij, ki so bile izvedene v času omejitve poslovanja, a niso nujno nedovoljene transakcije. Poleg tega nova aplikacija nudi prikaz tujih bančnih računov poslovnih subjektov.

Aplikacija Erar omogoča tudi dostop do podatkov prek aplikacijskega programskega vmesnika (API) v obliki JSON, JSONP ali XML na podoben način kot je to omogočala aplikacija Supervizor, vendar pa prek vmesnikov nudi precej več podatkov. Kot primer lahko navedemo, da aplikacija ponuja API za bančne račune poslovnega subjekta, API za prikaz davčnih dolžnikov, API za omejitve poslovanja ipd. Tudi sama aplikacija Erar uporablja iste API vmesnike.

Regionalna protikorupcijska iniciativa

Avgusta 2016 je komisijo obiskala delegacija Regionalne protikorupcijske iniciative (RAI – Regional Anti-Corruption Initiative). Na spoznavnem sestanku so predstavniki komisije in predstavniki RAI pretresli situacijo boja proti korupciji v Sloveniji ter v JV Evropi, kjer deluje RAI, ter specifične poslanstev obeh organizacij, z namenom določitve možnih področij sodelovanja.

Agencija za preprečevanje korupcije Črne gore

Septembra 2016 je bila na obisku pri komisiji delegacija Agencije za preprečevanje korupcije Črne Gore (ASK).

Obisk se je odvijal v okviru delovnega srečanja na temo "Financiranje političnih strank – strategije v boju zoper korupcijo", ki je potekalo v soorganizaciji komisije in TAIEX –IPA, in je bil delovne narave. Poudarki obiska so bili na izvedbi preiskav bančnega sektorja, področje zaščite žvižgačev ter Erar.

Narodna skupščina Republike Srbije

Septembra 2016 je komisijo obiskala tudi delegacija Narodne skupščine Republike Srbije.

Člani delegacije so se želeli seznaniti z aplikacijo Erar in prednostmi, ki jih ta prinaša pri izgradnji bolj transparentne porabe javnih sredstev. Srbija je namreč v postopku priprave aplikacije, podobne Erarju, ki pa bo vsaj v začetku namenjena predvsem poslancem.

Ukrajinska protikorupcijska organa

Komisijo je konec septembra obiskala tudi delegacija iz Ukrajine, v sestavi predstavnikov Nacionalne agencije za preprečevanje korupcije (NAPC) in Nacionalnega protikorupcijskega biroja (NABU).

Program obiska je vsebinsko sledil področjem dela, ki jih pokrivata NAPC in NABU, poudarek je bil torej predvsem na področju preiskav sumov koruptivnih dejanj, premoženjskega stanja, nasprotja interesov, zaščite prijaviteljev in apli-

kacije Erar. Delegacija se je ob tej priložnosti sestala tudi s predstavniki Policije in Računskega sodišča.

Transparency International

Oktober je predsednik komisije Boris Štefanec sprejel in gostil podpredsednico Upravnega odbora mednarodne organizacije Transparency International (TI) Eleno A. Panfilovo. Teme pogovora so bile sodelovanje nevladnih organizacij in organov preprečevanja in boja proti korupciji v Sloveniji ter vzpostavitve učinkovitejšega preprečevanja korupcije v javnem oziroma zasebnem sektorju. Predstavnika obeh institucij sta se dotaknila tudi nekaterih aktualnih zadev, kot je na primer sprememba Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije in pomanjkanje proračunskih in drugih sredstev za učinkovitejše delovanje vseh pristojnih institucij v boju proti korupciji.

Evropska mreža strokovnjakov s področja integritete – ENIP

Mreža združuje šest držav, poleg Slovenije tudi Nizozemsko, Belgijo, Avstrijo, Estonijo in Nemčijo, z namenom izmenjave izkušenj in pridobivanja novih znanj s področja integritete v javnem sektorju. Projekt poteka v obliki rednih polletnih srečanj, kjer je gostiteljica srečanja vsakič druga država.

Tokratno srečanje v Ljubljani je bilo osredotočeno na skladnost poslovanja v podjetjih, ki predstavlja učinkovit protikorupcijski mehanizem in orodje preprečevanja podkupovanja tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju. Predstavitev na to temo je izvedla predstavnica Evropskega inštituta za skladnost in etiko poslovanja (EISEP) Andrijana Bergant.

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si.
Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.